

**Tarybos išvados dėl kultūros ES išorės santykių srityje, ypač daug dėmesio skiriant kultūros svarbai vystomojo bendradarbiavimo srityje**

(2015/C 417/06)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

1. PRIMINDAMA, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 167 straipsnio 3 ir 4 dalyse Sąjunga ir jos valstybės narės yra skatinamos puoselėti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis kultūros srityje, o Sąjunga raginama į kultūros aspektus atsižvelgti imantis veiksmų pagal kitas Sutarčių nuostatas, visų pirma siekiant gerbti ir skatinti savo kultūrų įvairovę;
2. PABRĖŽDAMA, kad kultūra ES išorės santykių srityje, įskaitant vystomąjį bendradarbiavimą, yra vienas iš Europos kultūros darbotvarkės <sup>(1)</sup> ir vėliau priimtų Tarybos darbo planų kultūros srityje <sup>(2)</sup> prioritetų; ir kad sektorių bendradarbiavimas yra svarbus veiksnys siekiant padidinti skirtingų politikos krypčių suderinamumą, kaip buvo akcentuota keliose neseniai priimtose Tarybos išvadose <sup>(3)</sup>;
3. ATSIŽVELGDAMA į tai, kad pagal SESV 208 straipsnį Sąjungos politika vystomojo bendradarbiavimo srityje vykdoma vadovaujantis Sąjungos išorės veiksmų principais ir tikslais ir kad Sąjungos ir valstybių narių vystomojo bendradarbiavimo politika papildo ir stiprina viena kitą;
4. PRIMINDAMA Jungtinių Tautų priimtą 2030 m. darnaus vystymosi darbotvarkę <sup>(4)</sup>, kurios keliuose tiksluose aiškiai nurodoma kultūra, taip pat 2014 m. gruodžio 16 d. Tarybos išvadas dėl pokyčius skatinančios laikotarpio po 2015 m. darbotvarkės <sup>(5)</sup>, kuriose pripažįstama, kad kultūra, įskaitant pasaulio kultūros paveldą ir kūrybos sektorius, gali atlikti svarbų vaidmenį siekiant įtraukaus ir darnaus vystymosi;
5. PABRĖŽDAMA, kad ES vadovaujasi principu, jog visos žmogaus teisės (pilietinės, politinės, ekonominės, socialinės ar kultūrinės) yra visuotinos, nedalomos, tarpusavyje susijusios ir viena nuo kitos priklausomos; <sup>(6)</sup>
6. PRIMINDAMA, kad ES ir jos valstybės narės yra prisijungusios prie 2005 m. UNESCO konvencijos dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo, taigi, ir įsipareigojusios ją įgyvendinti, o šioje konvencijoje pabrėžiama, kad, *inter alia*, reikia integruoti kultūrą kaip strateginį vystymosi politikos aspektą ir kad kultūrų įvairovę galima apsaugoti ir skatinti tik jei užtikrinamos žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės;

YRA ĮSITIKINUSI, kad kultūra turi būti strateginio ir kompleksinio požiūrio į Sąjungos išorės veiksmus ir vystomąjį bendradarbiavimą dalis, nes kultūra gali labai sustiprinti šias politikos sritis prisidėdama prie ilgalaikių santykių kūrimo, grindžiamo žmonių tarpusavio ryšiais, abipusiu supratimu, pasitikėjimu ir patikimumu;

DERAMAI ATSIŽVELGDAMA į atitinkamas Europos Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos sritis ir į subsidiarumo principą,

PABRĖŽIA:

**Kalbant apie kultūrą ES išorės santykių srityje**

7. Kad būtų atskleistas kultūros potencialas tapti svarbia išorės santykių dalimi, reikia galvoti ne vien apie Europos kultūrų įvairovę, bet ir siekti, kad atsirastų nauja dialogo, abipusio išklausymo ir mokymosi, bendro pajėgumų

<sup>(1)</sup> Patvirtinta 2007 m. lapkričio 16 d. Tarybos rezoliucija dėl Europos kultūros darbotvarkės (OL C 287, 2007 11 29, p. 1).

<sup>(2)</sup> Naujausias planas – Darbo planas kultūros srityje (2015–2018 m.) (OL C 463, 2014 12 23, p. 4).

<sup>(3)</sup> Naujausias išvados – 2012 m. lapkričio 26 d. Tarybos išvados dėl kultūros valdymo (OL C 393, 2012 12 19, p. 8).

<sup>(4)</sup> JT aukščiausiojo lygio susitikime darnaus vystymosi klausimais (Niujorkas, 2015 m. rugsėjo 25–27 d.) buvo priimta 2030 m. darnaus vystymosi darbotvarkė („Keiskime mūsų pasaulį“), įskaitant vieną bendrą visuotinių darnaus vystymosi tikslų (DVT) rinkinį, kuris pakeis Tūkstantmečio vystymosi tikslus (TVT) (<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>).

<sup>(5)</sup> Dok. 16716/14.

<sup>(6)</sup> ES žmogaus teisių gairės dėl saviraiškos laisvės internete ir realiame gyvenime (dok. 9647/14).

stiprinimo ir pasaulinio solidarumo dvasia <sup>(1)</sup>, kaip rekomenduojama Parengiamuosiuose veiksmuose dėl kultūros ES išorės santykių srityje <sup>(2)</sup> ir ataskaitoje dėl kultūros ir išorės santykių su Kinija <sup>(3)</sup>.

8. Vis dėlto reikia geriau koordinuoti pastangas, kad būtų užtikrintas strateginis Europos požiūris, kuriuo siekiama nuoseklesnio ir darnesnio kultūros įtraukimo į ES išorės santykių sritį ir prisidedama prie Sąjungos ir valstybių narių veiksmų tarpusavio papildomumo. Toks požiūris apimtų, *inter alia*, teminius ir geografinius prioritetus, realius tikslus ir rezultatus, tikslines grupes, bendrus interesus ir iniciatyvas, finansavimo nuostatas, piliečių dalyvavimą ir įgyvendinimo būdus.
9. Laikantis strateginio požiūrio ES lygmeniu taip pat būtų galima veiksmingiau reaguoti į dabartinius iššūkius, kylančius, pavyzdžiui, dėl migracijos krizės, radikalizacijos ir ksenofobijos, kultūros paveldo naikinimo ir kultūros paveldui kylančios grėsmės, ir neteisėtos prekybos kultūros objektais.

### Kalbant apie kultūrą vystomojo bendradarbiavimo srityje

10. Politikos suderinamumo skatinimas yra ypač svarbus vystomojo bendradarbiavimo srityje, atsižvelgiant į svarbų valstybių narių ir ES vaidmenį šioje srityje, taip pat 2030 m. darnaus vystymosi darbotvarkės atžvilgiu.
11. Kultūra yra viena iš esminių dalių, sudarančių vystymosi srities žmogiškuosius, socialinius, ekonominius ir aplinkos aspektus, taigi, tai – labai svarbus darnaus vystymosi elementas atsižvelgiant į tai, kad:
  - dinamiški kultūros ir kūrybos sektoriai, įskaitant kultūros paveldą, šalyse partnerėse gali prisidėti prie skurdo mažinimo, nes jie yra svarbūs ekonomikos augimo, užimtumo, socialinės sanglaudos ir vietos vystymosi skatinimo veiksniai,
  - kultūra, taip pat kultūrų įvairovės skatinimas ir pagarba kultūrų įvairovei atlieka svarbų vaidmenį konfliktų prevencijos, taikos kūrimo ir susitaikymo srityse tose teritorijose, kuriose vyksta ar vyko konfliktai,
  - kultūrų dialogas skatina geresnį supratimą ir sudaro palankesnes sąlygas plėtoti stipresnes suinteresuotųjų subjektų partnerystes,
  - nepriklausomas kultūros ir žiniasklaidos sektorius yra viena iš pagrindinių nuomonės ir saviraiškos laisvės, kultūrų įvairovės, aktyvaus demokratinio pilietiškumo ir darnaus demokratinio vystymosi sąlygų,
  - priėmus konkrečias kultūros ir vystomojo bendradarbiavimo strategijas galima vykdyti veiksmingesnius ir darnesnius veiksmus daugelyje sektorių.
12. Vis dėlto, siekiant visapusiškai išnaudoti didelį kultūros potencialą vystomojo bendradarbiavimo srityje, turėtų būti plėtojamas labiau integruotas požiūris, kurį taikant, be kita ko, kultūros aspektas būtų įtraukiamas į vystymosi skatinimo programas ir teikiama tinkama parama su kultūros sritimi susijusios veiklos vykdytojams ilgesniu laikotarpiu, o ne imantis vienkartinį intervencinių veiksmų.
13. Toks požiūris galėtų būti pagrįstas, *inter alia*, šiais elementais:
  - kultūros – pačios savaime ir kaip vektoriaus vystomojo bendradarbiavimo srityje – vertės pripažinimu,
  - praktinių būdų, kaip rengiant sektorių vystymosi skatinimo programas į jas įtraukti kultūros aspektą, nustatymu, remiantis bendru sutarimu dėl suderinamumo ir nuoseklumo,
  - parama struktūrizuotam ir ilgalaikiam kultūros ir kūrybos sektorių vystymui šalyse partnerėse, visų pirma kalbant apie pajėgumų stiprinimą, kultūros valdymą ir intelektinės nuosavybės sistemas,
  - pastangų apsaugoti ir išsaugoti pasaulio materialų ir nematerialų kultūros ir gamtos paveldą stiprinimu,

<sup>(1)</sup> Taip pat atsižvelgiant į 2011 m. gegužės 12 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl ES išorės veiksmų kultūrinių aspektų.

<sup>(2)</sup> Parengiamuosius veiksmus „Kultūra ES išorės santykių srityje“ 2012 m. inicijavo Europos Parlamentas, o įgyvendinti jie buvo 2012–2013 m. siekiant remti vykdomą politikos apmąstymo procesą ir kultūros vaidmens stiprinimo išorės santykiuose plėtojamą bei puoselėti tolesnį darbą šioje srityje. Baigiamoji ataskaita paskelbta 2014 m. (<http://cultureinexternalrelations.eu/main-outcomes/>).

<sup>(3)</sup> ES ir Kinijos santykių strategija. Ekspertų grupės ataskaita dėl kultūros ir išorės santykių – Kinija (2012 m. lapkričio mėn.).

- švietimo vaidmens puoselėjant pliuralizmą, nediskriminavimą, toleranciją, teisingumą, solidarumą ir moterų bei vyrų lygybę, skatinimu,
  - prioritetinių kryptių, kurias būtų galima reguliariai peržiūrėti, kad būtų galima aiškiai suprasti projektų rezultatus ir jų indėlį siekiant užtikrinti darnų vystymąsi, skurdo mažinimą, ekonomikos augimą, socialinę sanglaudą ir darbo vietų kūrimą, realaus skaičiaus nustatymu,
  - Sąjungos, valstybių narių ir kitų subjektų įgyvendinamų programų ir finansinių planų bei priemonių papildomumu ir, atitinkamais atvejais, didesnių galimybių remti jų organizuojamas kultūros iniciatyvas sudarymu,
  - principu „iš apačios į viršų“, kuriuo skatinamas savarankiškumas nacionaliniu ir vietos lygmeniu, ir kurių įgyvendinant dalyvauja šalys partnerės ir įtraukiami visi suinteresuotieji subjektai, visų pirma NVO, pilietinė visuomenė ir privatusis sektorius.
14. Greita reakcija būtų ypač svarbi atsižvelgiant į būsimą 2030 m. darbotvarkės <sup>(1)</sup> darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą ir stebėseną, siekiant užtikrinti, kad į kultūrą būtų deramai atsižvelgta ir kad ji galėtų atlikti savo vaidmenį šioje srityje.

TODĖL PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR KOMISIJOS:

15. dalyvauti *ad hoc* darbo grupėje, kurios darbas bus organizuojamas Liuksemburgo. Ši grupė turės prisidėti prie konkretaus, įrodymais pagrįsto, bendro ir ilgalaikio požiūrio į kultūrą ir vystomąjį bendradarbiavimą rengimo.

Kad būtų lengviau užtikrinti atitinkamų šios srities subjektų veiksmų vietoje nuoseklumą, minėta darbo grupė turėtų rinkti geriausios praktikos kultūros ir vystomojo bendradarbiavimo srityje pavyzdžius ir jais keistis, taip pat nagrinėti kultūros poveikio vystymuisi empirinius įrodymus.

Pirmieji grupės susitikimai vyks 2016–2017 m.; ji bus neformalaus pobūdžio, o jos veikloje bus dalyvaujama savanorišku pagrindu. Joje galės dirbti tiek kultūros, tiek vystymosi sektorių atstovai, pirmiausia valstybių narių (ypač Tarybai pirmininkaujančios ir pirmininkausiančios valstybių narių), Komisijos, Europos Parlamento, atitinkamų tarptautinių organizacijų, veikiančių vystymosi ir kultūros srityse, šalių partnerių, išorės partnerių, visų pirma ES nacionaliniai kultūros institutai (EUNIC), taip pat pilietinės visuomenės ir NVO platformų atstovai.

Šios darbo grupės darbo rezultatai bus pateikti atitinkamiems Tarybos parengiamiesiems organams, visų pirma atsakingiems už kultūros ir vystomojo bendradarbiavimo sritį.

IR PRAŠO KOMISIJOS:

16. sustiprinti kultūrą kaip konkretų intervencinių veiksmų vystomojo bendradarbiavimo srityje aspektą,
17. kartu su Sąjungos vyriausioju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai parengti ir pateikti Tarybai labiau strateginį požiūrį į kultūrą išorės santykių srityje, kuris būtų pagrįstas pirmiau apibrėžtais principais ir kuriuo turėtų būti remiama, *inter alia*, kūrybos laisvė, kultūrų raiškos laisvė ir pagarba kultūrų įvairovei bei paveldui.

---

<sup>(1)</sup> Visų pirma 4 tikslas (4.7 tikslinis rodiklis), 8 tikslas (8.9 tikslinis rodiklis), 11 tikslas (11.4 tikslinis rodiklis) ir 12 tikslas (12.b tikslinis rodiklis).